

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra anglistiky

Bakalářská práce

Dopad angličtiny na dnešní češtinu
The impact of English on today's Czech

Eliška Kovářová

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Anglický jazyk se zaměřením na vzdělání

Společenské vědy se zaměřením na vzdělání

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Ludmila Zemková, Ph.D.

České Budějovice 2022

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Eliška KOVÁŘOVÁ**
Osobní číslo: **P19686**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Společenské vědy se zaměřením na vzdělávání**
Téma práce: **Dopad angličtiny na dnešní češtinu**
Zadávací katedra: **Katedra anglistiky**

Zásady pro vypracování

Hlavním tématem bakalářské práce je pronikáním anglicismů do současné češtiny a jejich působení a vliv na především mladé generace. Teoretická část se zaměří na termín anglicismus, historii anglicismů, jejich působení a pronikání do českého jazyka. Pozornost bude též věnována formální adaptaci anglických výpůjček v češtině a jejich místu v současné komunikaci. Praktická část práce si klade za cíl zmapování vztahu zejména mladých lidí k anglicismům. Zároveň se snaží zjistit, jaký vliv mají anglické přejímky na českou slovní zásobu a na samotné vyjadřování českých mluvčích.

Rozsah pracovní zprávy: **30 – 50 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

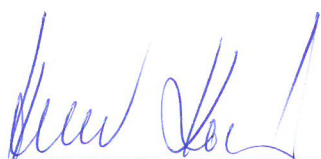
Seznam doporučené literatury:

- Bozděchová, Ivana (1997) Vliv angličtiny na češtinu. In: Český jazyk na přelomu tisíciletí. František Daneš a kol. Praha, Academia, 1997, s. 292. ISBN 80-200-0617-6.
- Crystal, David (2003). English as a Global Language. Cambridge: Cambridge University Press.
- CRYSTAL, David (2003). The Cambridge encyclopedia of the English language. 2nd ed. New York: Cambridge University Press, 2003. ISBN 05-215-3033-4.
- Černý, Jiří. (1998). Úvod do studia jazyka. Olomouc: Rubico.
- Čermák, František (2011). Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky. Praha: Karolinum.
- Dušková, Libuše (2012). Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny. Praha: Academia.
- NEKULA, Marek (2005) Anglicismy v češtině. In: Encyklopedický atlas anglického jazyka. VIERECK, W., VIERECK, K., RAMISCH, H., Nakladatelství Lidové noviny, s. 299. ISBN 80-7106-569-2.
- Sparling, Don (1989). English or Czenglish?: jak se vyhnout čechismům v angličtině. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Ludmila Zemková, Ph.D.**
Katedra anglistiky

Datum zadání bakalářské práce: 4. března 2021

Termín odevzdání bakalářské práce: 27. dubna 2022

doc. RNDr. Helena Koldová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Lucie Betáková, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

Eliška Kovářová

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Mgr. Ludmile Zemkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce. Především za její cenné a přínosné rady, které mi byla vždy ochotna poskytnout. Další poděkování patří vedení Základní školy Nová Bystřice, které mi umožnilo provést výzkumnou část s jejich žáky. Poděkování náleží též všem, kteří se podíleli na vyplnění dotazníků.

Obsah

1 Úvod	8
2 Teoretická část	9
2.1 Anglicismy	9
2.1.1 Vymezení pojmu anglicismus	9
2.1.2 Historie anglicismů	9
2.1.3 Anglicismy přejímané v původní plurálové formě.....	10
2.1.4 Působení a pronikání do českého jazyka.....	11
2.2 Přejímání cizích slov	12
2.2.1 Způsoby vzájemného působení při přejímání	12
2.2.2 Výpůjčky podle původu převzetí	14
2.2.3 Přejímání cizích lexémů	15
2.2.4 Rozvrstvení přejímek z cizích jazyků	16
2.2.5 Internacionalismy	17
2.3 Adaptace anglicismů v českém jazyce	17
2.3.1 Formální adaptace anglických výpůjček	17
2.3.2 Morfologická adaptace	18
2.3.3 Slootovorná adaptace	18
2.3.4 Fonologická adaptace	19
3 Praktická část.....	22
3.1 Úvod do praktické části.....	22
3.2 Dotazníkový průzkum	22
3.2.1 Struktura dotazníku	22
3.2.2 Získávání informací	25
3.2.3 Výsledky a grafický přehled výsledků	26
3.3 Závěr praktické části	41
4 Závěr	43

5 Summary.....	44
6 Zdroje.....	45
6.1.1 Literární zdroje.....	45
6.1.2 Elektronické zdroje	46
7 Seznam grafů.....	47
8 Seznam příloh.....	48

1 Úvod

Pro tuto bakalářskou práci bylo zvoleno téma „Dopad angličtiny na dnešní češtinu“. Bakalářská práce je složena ze dvou částí a sice z části teoretické a části praktické. Teoretická část má za úkol podrobně představit a popsat vliv anglicismů na současné české lexikum a jejich ukotvení v klasické běžné mluvě. Na začátku metodologické části byly vytvořeny celkem tři hypotézy. Výzkum je zastoupen formou dotazníkového šetření, včetně jeho zanalyzování a grafického zpracování vedoucího k potvrzení či popření předem stanovených hypotéz. Závěrečné vyhotovení praktické části nám tedy zodpoví otázku, jak velký je vliv anglicismů v češtině.

Dopad cizích jazyků na češtinu můžeme pozorovat zcela jistě i v celkem nedávné historii, kdy byl způsoben vlivem germanismů a rusismů, jež dozajisté ovlivnily naši předchozí generaci a jsou v této práci rovněž zmíněny. V současné době však pocítujeme neobvykle silný průnik anglicismů, a právě jim se budeme v této bakalářské práci věnovat.

Anglický jazyk lze v nynější době směle považovat za vrchol pyramidy nejčastěji přejímaných výrazů, prostupující do všech jazyků, stejně tak jako byly v dávné historii na tomto vrcholu klasifikovány latinismy, grécismy či romanismy. Obrovský vliv anglicismů zaznamenáváme v českých zemích s přicházející změnou režimu na konci 20. století, kdy s rozvolněním hranic dochází k jakési svobodě slova a modernizací české mluvy.

Jazyková volnost přinesla ve všech sférách mnoho nových výrazů, které náhle ovlivnily podobu českého jazyka. Bylo objeveno nespočetné množství nových slov, a ne všichni s nimi byli a jsou dozajista srozuměni. Další velká vlna přejímání anglických pojmů pak přichází s rozvojem a narůstajícím používáním moderních komunikačních technologií. Je tedy předpověditelné, že mladší generace je s používáním anglických slov mnohem lépe ztotožněna a oproti seniorům je toto pokolení ve značné výhodě.

S podpořením či popřením tohoto mínění nám má pomoci již zmíněná metodologická část této bakalářské práce jejíž vyhotovení nám tuto problematiku dostatečně přiblíží, osvětlí a vygeneruje.

2 Teoretická část

2.1 Anglicismy

2.1.1 Vymezení pojmu anglicismus

Definici anglicismu v českém jazyce bychom mohli nejlépe vymezit podle Akademického slovníku cizích slov z roku 1995. Ten vyjadřuje anglicismus jako jazykový prvek, přejatý z jazyka anglického do jazyka jiného, nebo v něm nově vytvořeného. Za anglicismy tak bývají převážně považována slova mající pouze anglický původ. A dále pak slova taková, která si udržují svoji původní podobu (Bozděchová, 1997).

Dle Encyklopedie atlasu anglického jazyka jsou anglicismy označovány především jako následek spojení češtiny s angličtinou, či americké varianty tohoto jazyka. Nově vzniklá slova pak vycházejí převážně z propojení těchto dvou jazyků. Proto, až na některé výjimky, je velmi obtížné klasifikovat slova kterými jsou právě anglicismy, či amerikanismy. Přesto lze u některých z nich nalézt shodu (colorfilm, behaviorismus) související s americkou pravopisnou variantou (Viereck et al., 2005).

V současné době český jazyk obsahuje a používá značnou část starých anglicismů, které jsou již v našem jazyce pevně zakotveny a v klasické mluvě plně zažity. Mezi tyto výrazy patří např. fotbal, džem, summit a mnohé další. Český jazyk jim však již nevěnuje přílišnou pozornost. Mnohem větší zájem je soustředěn na slova dynamická, která jsou z anglického originálu pouze počeštěna. Jejich výraz, tvar a forma se přizpůsobuje do používání v češtině, zároveň se tím ustanovuje jejich pevná pozice v českém lexikálním systému (Bozděchová, 1997).

2.1.2 Historie anglicismů

První český kontakt s anglofonními zeměmi byl pozorován a zaznamenán již ve středověku. Polišenský odkazuje na mnoho historických událostí, při kterých mohlo docházet a docházelo k prolínání jazyků. Uvést můžeme též Roberta Angliciuse, notáře Přemysla Otakara II., který se stal moravským biskupem a zaznamenával toto prolínání. Velký vliv anglicismů přichází ve 14. století se spisy Johna Wycliffa

z Oxfordské univerzity, které do českých zemí přiváží studenti této univerzity přímo Janu Husovi (Viereck et al., 2005).

Angličtina se v českém jazyce začala ojedinele používat již v 19. století. Tyto přejímky můžeme pozorovat například už u Karla Havlíčka Borovského, kdy převzal výraz „bil“ ve smyslu „návrhu zákonů“. Dalším příkladem, který zde lze uvést, jako pilotní průnik anglicismů do českého jazyka je pak slovo „manšestr“. Anglicismy přicházely do českého jazyka postupně, největší příval anglicismů, však lze v historii pozorovat až ve 20. století (Viereck et al., 2005).

Výrazný vnik anglicismů do českého jazyka přichází po roce 1918, tedy po 1. světové válce. Oproti tomu po 2. světové válce byl zaznamenán značný propad angličtiny v českých zemích. Její opětovný nástup přichází v 60. letech, vlivem jakéhosi odporu proti tehdejšímu státnímu uspořádání. Za finální přelom, používání anglicismů v Čechách, je označován rok 1989, kdy se tehdejší společnost snažila odklonit od minulého režimu, svobodným, modernějším vyjadřováním. V tomto období nastává rovněž i velký rozvoj života společenského, o čemž svědčí širší zaměření na ekonomiku, se kterou přichází mnoho nových výrazů, politiku, filosofii a kulturu. Bezesporu největší podíl na šíření anglicismů v Čechách mělo především zrušení cenzury. To umožnilo zcela nové překlady knih a filmových scénářů z anglofonních zemí (Bozděchová, 1997).

2.1.3 Anglicismy přejímané v původní plurálové formě

Značná část anglicismů objevujících se v českém jazyce je standardně používána v plurálové formě za pomoci koncovky -s. Tato slova jsou běžně nesklonná a jejich gramatický rod je jim určen na základě českého ekvivalentu. Jako příklady nejčastěji používaných výrazů z této skupiny můžeme uvést tyto: cornflakes („kukuřičné lupínky“, či „kornflejky“), cheerleaders („dívký povzbuzující při různých sportovních utkáních“, lze použít i slovo „roztleskávačky“), oldies („staré písně“) a mnohé jiné. Dále se v českém jazyce s anglicismy setkáváme převážně v množném čísle jako označení či názvy sportovních klubů a týmů (Knights, Lions, Panthers). V některých případech jsou tato slova aplikována jako singuláry a pro vytvoření jejich plurálu je zapotřebí přidat ještě českou koncovku. Pro lepší názornost můžeme uvést například

slovo chips („bramborový lupínek“), které je překládáno do českého jazyka v čísle jednotném, zatímco jeho původní originální název je brán v čísle množném. Pro číslo množné pak v českém jazyce používáme výraz „chipsy“ (Svobodová, 2000).

2.1.4 Působení a pronikání do českého jazyka

„Jazyků na světě je nepřehledné množství. Mnohé z nich se staly jazyky spisovnými, tj. existují jak ve své mluvené, tak ve své psané podobě, a slouží určitému národu jako výhradní prostředek pro oficiální i soukromou komunikaci. Mnohé z nich však existují pouze v mluvené podobě. Obvykle také záleží na mimojazykových okolnostech, na jakém území se určitého jazyka užívá jako spisovného a které jazyky se na tomto území do postavení méně prestižního, do postavení jazyka nespisovného nebo nářečí, dialektu.“ (Jiráková et al., 1996, str. 36)

Pro rozšíření slovní zásoby jsou v dnešní době využívány nejčastěji tzv. výpůjčky z cizích jazyků. K těmto výpůjčkám dochází většinou na místech, kde se setkávají lidé z různých zemí odlišného jazyka, mající různé názory, tedy se převážně jedná o politická, ekonomická, kulturní i jiná setkání. V těchto případech získáváme z cizího jazyka buď dočista nový pojem, a s ním i nové pojmenování dané věci (mobil, šek, banka), nebo zcela novým slovem nahradíme již existující pojmenování, výraz pro toto slovo. U prvně zmiňovaného případu se jedná o tzv. přirozené obohacování slovní zásoby, zatímco v případě druhém se novým slovem pouze nahrazují již existující výrazy: lajk, shop (Černý, 1998).

V současné době je přejímání cizích výrazů jakýmsi trendem a odrazem dnešní doby. Velký vliv anglického jazyka lze nejvíce zaznamenat v rozšiřující se slovní zásobě. Ovšem z tak velkého množství všech možností, kde se lidé mohou setkat s angličtinou, pramení velký problém v nejednotnosti zápisu těchto slov a velké rozdíly jsou zaznamenány i v zcela odlišné výslovnosti. Svůj podíl na těchto rozlišnostech má zřejmě i značná neznalost angličtiny u česky hovořících občanů. Pokud bychom chtěli porovnat vliv anglického jazyka v současné trendy době, s vlivem ruského jazyka v dobách zcela komunistického režimu, pak lze konstatovat, že vliv prvně jmenovaného, tedy angličtiny je daleko masivnější a rozvinutější. Za velký podíl, na až přespřílišném přejímání anglicismů do češtiny, můžeme také označit veškerá

reklamní sdělení. Občas tak může vlivem anglického jazyka dojít i ke značnému posunu ve významu některých slov (identita se tak již nepoužívá ve smyslu „totožnost“) (Daneš, 1997).

Anglicismy mohou mít různou podobu konečného výrazu téhož slova. Tato podoba je vázána na dobu, ve které bylo dané slovo převzato. Počátkem 20. století většina Čechů zcela neovládala správnou anglickou výslovnost. Z tohoto důvodu se anglická slova přejímala českým čtením a následně jim pak byla vytvořena i podoba psaná např. fotbal (football), hokej (hockey), klub (club). Slova, která byla a jsou již značně adaptována nelze považovat za výpůjčky a ani nám samotným již jako výpůjčky nepřijdou. Z tohoto důvodu tato slova nejsou zařazena mezi slova přejatá (svetr, šála). Takto přejatá slova byla zaznamenána i v období po 2. světové válce (kečup) (Viereck et al., 2005).

2.2 Přejímání cizích slov

Přejímání cizích slov je naprosto samozřejmým a velmi častým jevem, ke kterému dochází při setkávání různých jazyků. Abychom tento jev mohli nazvat jako přejímku či výpůjčku musí jeden z jazyků převzít jazykovou jednotku jazyka jiného. Podle Nekuly (2017) jsou známy 3 hlavní způsoby vzájemného působení při přejímání.

2.2.1 Způsoby vzájemného působení při přejímání

2.2.1.1 Adstrát

Za adstrát může být považován více směrný jazykový kontakt postrádající jakoukoliv hierarchizaci zúčastněných jazyků a jazykových komunit v historii jazykovědy, zdůrazňuje trvání jazykového kontaktu, aniž by současně zanikl jeden ze zúčastněných jazyků. Jako příklad můžeme uvést balkánský jazykový svaz. Takový svaz je relativně oboustranně vyrovnaný a stabilizovaný i přes dlouhodobý kontakt a sousedství rozlišných území a jejich jazyků v rámci jednoho státu např. Belgie a Švýcarsko. Adstrát se vztahuje také na dialekty splňující dané podmínky, proto se v německých dialektech vyskytují bohemismy, a naopak v českých dialektech pak germanismy. V oblastech, které jsou spojené s daným dialektem vychází jazykový konflikt z odlišné pozice a sociální hierarchizace klasické řeči. Tento posun se neprojevoval nijak značně oproti společně urbanizovaným centřům (Nekula, 2017).

2.2.1.2 Substrát

Toto označení bylo vytvořeno pro dopad vlivu původního mateřského jazyka, na jazyk dominantní, který zpětně proniká a ovlivňuje tzv. „zdola“ jazyk druhý – imigrační. Vytváří se zde tak základ pro jazyk zcela nový akceptující určité faktory představující oblastní funkční různotvarosti. S pohledem do historie tedy výraz substrát představuje jazyk původních obyvatel, který je zcela zastíněn řečí přicházejících imigrantů, jejichž vlivem jazyk původního etnika zcela zaniknul. Výrazem substrát však automaticky nemusíme pojmenovat zaniknutí původní řeči, za takovou situaci můžeme označit i pouhé omezení používání původních výrazů. Příkladem může být užívání keltského jazyka v anglosaštině, laponský substrát v severogermánské mluvě a lokální indické substráty v jazyku anglickém. V sociolingvistice je pak pojem substrát definován jako substrátová situace, která je zobecněním tohoto výrazu a vzniká přenášením způsobu výslovnosti, nebo změnami ve slovosledu větné vazby. Lexikální výpůjčky v substrátu se pak v konkrétních kontakto­vých situacích vymezují pouze pro názvy míst, pohoří, řek. Dále pro typické názvy zvířat, pokrmů, plodin a jiných sociálních skutečností (Nekula, 2017).

2.2.1.3 Superstrát

Pro pojem substrát byl dodatečně přidělen párový název superstrát, který lze popsat jako situaci naprosto opačnou. A tedy jako stav, kde dominantní imigrační jazyk ovlivňuje jazyk původní mateřský, působící na druhý jazyk tzv. „shora“ a vede ke změnám v patřičné oblasti, nepřekrývá však jazyk místní první. V historickém kontextu byl pojem superstrát vytvořen pro nástup jazyka imigračního, který však nezastínil jazyk původní. Ten zůstal zachován ať už vlivem majority domácích obyvatel, nebo své kulturní atraktivnosti. Jako příklad zde můžeme uvést vrstvu výpůjček západofranckých dialektů převedených do galské latiny z níž vzniká stará francouzština, superstrát arabský užitý ve španělštině a portugalštině a v neposlední řadě použití normanského a severogermánského superstrátu v angličtině. Pro zajímavost i řada bohemistických výrazů pronikla v podobě superstrátu do zcela odlišných jazyků. Těmito příklady jsou řecké fragmenty ve staroslověnštině, latinské, staroslověnské a staroněmecké výrazy ve staré češtině, staročeské v polštině a mnohé další. Tyto superstráty byly spojovány především s pojmenováním křesťanských názvů,

ale také i s pojmy vědeckými. Jedná se tedy o zachování původních obyvatel s aplikací imigračních výpůjček (Nekula, 2017).

2.2.2 Výpůjčky podle původu převzetí

Pro český jazyk jsou nejzastoupenější skupinou výpůjček germanismy, tedy slova pocházející z německého jazyka. Tyto výrazy byly nejvíce přejímány do roku 1945. Ve spisovném lexiku jsou germanismy často zastoupeny kulturními a technickými pojmy, naopak v jazyce obecném jde o běžně používané výrazy (fara, muset, verbovat, luft).

Na pomyslném druhém místě z hlediska nejvíce přejatých slov stojí latinismy, tedy slova, která mají svůj původ v latině. Latinismy si český jazyk od pračeštiny do 19. století osvojoval převážně jako knižní výpůjčky, církevní terminologie, či kulturní pojmy. S nástupem novověku se latinismy do češtiny začaly dostávat i přes jiné velmi frekventované jazyky (němčina, francouzština, angličtina). Z tohoto důvodu mají latinismy často status internacionalismů či evropeismů (orloj, růže, lampa). Velkou roli ve světě hrají také latinizované grécismy. Jako grécismy označujeme termíny pocházející z řečtiny. K těm lze zařadit především odborné terminologické výrazy: ornitologie, funus, děkan (Karlík et al., 2002).

S dobou, kdy anglický jazyk nabíral na své světové důležitosti a prestižnosti, přichází výpůjčky také z tohoto moderního jazyka. Tato slova, která do češtiny pronikají zhruba od dvacátých let 20. století nazýváme anglicismy. Grafické zápisy anglicismů se v různých jazycích velmi často mohou lišit, což je zapříčiněno jejich výslovností. V některých případech mají pouze krátkou životnost např. módní výrazy. Ty můžeme společně s krátkým časem přejímání označit za důvod malé zakotvenosti v českém lexiku. Anglicismy jsou v české jazyce nejčastěji používány ve sportovní, technické, hudební a výpočetní terminologii (sport, trénink, džez, skip, čip, zasvičovat) (Karlík et al., 2002).

Romanismy jsou skupinou přejímek, která byla do češtiny nejvíce přejímána v období humanismu (14.-16. století) a později z jazyka francouzského (19. a 20. století). S těmito pojmy je možnost se setkat v souvislosti s architekturou, uměním,

odíváním a v kulinární oblasti. Příkladů z těchto oblastí je mnoho např. rozeta, fasáda, kompot, madam, kamizola, karotka.

Termíny přejaté z jazyka ruského, tedy rusismy, a jejich vliv můžeme rozdělit celkem do 3 vln. První vlnu datujeme do doby národního obrození, kdy byly rusismy zařazovány především v básnickém, zoologickém a botanickém odvětví. Později společně s návratem legionářů po 1. světové válce 20. léta 20. století. A třetí, zatím poslední vlna přejímání byla zapříčiněna geopolitickou situací v letech 1945 až 1989, přejímky z této doby však nejsou, s ohledem na tehdejší protisovětskou náladu, příliš pevně zakotveny. Příklady rusismů jsou: děva, bohatýr, kozák, závod) (Karlík et al., 2002).

2.2.3 Přejímání cizích lexémů

Podrobná analýza slovní zásoby českého jazyka ratifikuje tvrzení, že se cizojazyčné přejímky velkou měrou podílejí na rozšiřování lexika českého jazyka. Podstatnou část zaujímají převážně anglicismy, hrající v jejich přejímání důležitou až zásadní roli. Slova pocházející z jiných, odlišných jazyků se v našem jazyce vyskytují v mnohem menším počtu. Většina z nich do českého jazyka pronikla jako internacionalismus s přičiněním angličtiny (Mravinacová, 2005).

Mezi slovní druhy, které bývají nejvíce přejímány a rozšiřují tak českou slovní zásobu patří zejména: podstatná jména, přídavná jména, slovesa a příslovce. Zbylé slovní druhy nejsou již přejímány s takovou četností. Za pomoci adaptačně-integračních procesů poté přichází naprosté přizpůsobení se novému jazyku. Přejatá slova je rovněž nutno upravit tak, aby vyhovovala českým standardům např. zvukově, graficky, morfologicky, slovtvorně sémanticky a v neposlední řadě též stylisticky (Kroupová, 2017).

Přejímaná slova neboli výpůjčky lze třídit rovněž podle funkce, kterou zastávají v českém lexiku a sice na **spisovné** – ta mají velmi malé zastoupení v českém slovníku a náleží jim výrazy typu: župan, pasáž, vazelína. Lexémy **odborné** – vyskytují se pouze v odborné rovině z nichž k převládajícím patří výpůjčky z latiny, řečtiny, němčiny, aj., představující se pojmy reliéf, torakoskopie, či titrace. **Obecné** přejímky mají v přejímání cizích slov největší zastoupení, pronikají do češtiny přes slangovou

a hovorovou mluvu, nejvíce z němčiny i ze současné angličtiny. Pojmy takto vypůjčené patří k dennímu užívání např. mašina, barák, plac, flirtovat, šalina a mnoho dalších. Přejímky vyskytující se pouze ve fonetické formě se nazývají **slangové**. Používají se běžně a jejich cizí význam si lze lehce uvědomit – kompík, rašple, spurt, skejt'ák aj. **Argotické** výpůjčky mohou být definovány jako slova přejatá, převážně z němčiny, rómštiny a momentálně i z angličtiny. Jejich účel obsahuje značné lokální rozdíly a pro příklad zde můžeme uvést – bonzák, love, háky, hokna, baganče, kafrat, retych a mnohé další. **Archaické a knižní** přejímané výrazy nejsou již tolik frekventované a používané a v klasické mluvě se téměř nevyskytují. Jedná se o slova, z nichž většina běžné populace dnes již stěží porozumí – mustrovat, molestýrovat, tangovat. Posledním okruhem jsou pak přejímky **dialektické**. Ty jsou typické především pro oblasti pohraniční a vymezují se jako mluva obyvatel národnostně smíšených (Karlík et al., 2002).

2.2.4 Rozvrstvení přejímek z cizích jazyků

Vypůjčená slova, která mají stejný jazyk původu bývají většinou komplexně pojmenována podle lokality či jazyka ze kterého pocházejí. O tom, do jaké skupiny dané slovo náleží rozhoduje především fonetická a sémantická shodnost. Původ kořene slova v procesu zařazování nehraje žádnou roli (Karlík et al., 2002).

Velkou roli v přejímkách a výpůjčkách hraje také regionální akcent (přízvuk) a regionální dialekt (nářečí). Rozlišení mezi těmito dvěma hodnotami může vést k vytváření různého pochopení daného slova a jeho převzetí. Regionální přízvuk označuje hlavní rysy výslovnosti, které mají za úkol sdělovat geografické informace o původu osoby. Oproti tomu regionální nářečí se vztahuje k rysům gramatiky a slovní zásoby, které předávají informace o geografickém původu osoby. Lidé s výrazným regionálním dialektem budou mít rovněž daleko výraznější přízvuk, nutně to však nemusí znamenat, že to platí i obráceně. Nářečí je typicky spojováno s řadou regionálních přízvuků – některé z nich jsou tedy logicky o mnoho výraznější než jiné. Proto lze v anglických přejímkách též zaznamenat odlišnosti odvozující se od imigračního původu slov (Crystal, 2003).

Pro některé výpůjčky však existuje více možností, kam je zařadit a jejich původ je složité určit např. papež. V těchto případech je postupováno stejně jako u evropeismů a internacionalismů (Karlík et al., 2016).

2.2.5 Internacionalismy

Pro rozšiřování slovních zásob v různých jazycích se používaly převážně dva stěžejní, v historii nejdůležitější, jazyky. Za ty můžeme směle označit klasickou řečtinu a jazyk latinský. V současné době jsou však oba tyto jazyky ve světovém měřítku považovány za jazyky mrtvé. Tato skutečnost nachází opodstatnění v tom, že nejsou dostatečně používány v žádném homogenním společenství. Přitom je známo, že právě na jejich základě vznikaly, respektive stále vznikají mnohé nové internacionalismy. Právě tvorba a přejímání těchto slov se mnohdy opírá buď o celá tato plnovýznamová slova, nebo o různé předpony a přípony (Černý, 1998).

2.3 Adaptace anglicismů v českém jazyce

2.3.1 Formální adaptace anglických výpůjček

Formální adaptace anglických výpůjček může probíhat hned několika způsoby. Zvuková a grafická podoba těchto výpůjček se může, či nemusí ponechat. Anglicismy pak mohou mít několik forem převzetí:

- a) Původní výslovnost i pravopis (notebook)
- b) Původní anglický pravopis a českou výslovnost (tablet)
- c) Původní anglickou výslovnost a český pravopis (kouč)
- d) Český pravopis a výslovnost (rekord)

U původní anglické výslovnosti musíme přiznat hned několik změn, především výslovnost [æ] se v češtině posouvá k [ɛ], přízvuk je zdůrazněn vždy na první slabice a aspirované hlásky vyslovujeme bez přídechu. Během adaptace slova se nám mohou někdy objevit rovnou dvě podoby některých slov. Ta se však postupem času téměř vždy ustálí a zůstane pouze jedna forma (handicap – hendikep).

V mnoha případech se tak častěji změni psaná forma výslovnosti převzatého slova, původní podobu slova si tak zachovávají převážně složeniny (Šimandl, 2001).

2.3.2 Morfologická adaptace

Morfologická adaptace je přejímání slov podle českého skloňování, týká se tedy především podstatných jmen. Při přejímání přídavných jmen a sloves jsou používány slovotvorné přípony, které následně umožňují české skloňování a časování. Anglické výpůjčky jsou v českém jazyce rozlišovány podle svého přirozeného rodu včetně životnosti a neživotnosti rodu mužského. Dále je možno určit rod podle koncovky původního výrazu, což v některých případech způsobí kolísání rodu. Příkladem je zde slovo „puzzle“, které můžeme zařadit buď k rodu ženskému, nebo k rodu střednímu. K určení správného rodu nám může pomoci i příbuznost k jinému, nadřazenému slovu. U předešlého výrazu „puzzle“ můžeme rod ženský odvodit podle příbuznosti s výrazy hádanka/skládačka, které jsou v českém jazyce zařazeny mezi feminina (Viereck et al., 2005).

Také skloňování podle jednotlivých vzorů se řídí koncovkou přejatého slova. V tomto případě se však řídíme výslovností, nikoliv grafickou podobou slov. Skloňování podle mužského vzoru „pán“ je použito u slov: dealer, outsider, hitmaker. Nesklonným výrazům (blues) či výrazům s koncovkou -i/y (chilli, kiwi) je většinou přiřazen rod střední. V českém jazyce může být koncovka -i/y nahrazena koncovkou -a, v takovém případě se nám z anglického výrazu authenticity stane český výraz autenticita, který poté skloňujeme podle příslušného vzoru (Viereck et al., 2005).

2.3.3 Slovotvorná adaptace

U některých slovních kategorií musí dojít zcela nezbytně k tzv. slovotvorné adaptaci. Děje se to proto, aby mohly být tyto kategorie zařazeny do jazykového systému českého jazyka. Největší skupinou v těchto kategoriích jsou pak převážně slovesa. Slovotvorná adaptace zde probíhá tak, že ke slovesům je připojen slovotvorný formant, který má flektivizační funkci. Pro příklad si můžeme uvést slovo to book – rezervovat, kdy nám připojením formantu vzniká slovo bookovat/bukovat. Pokud se však jedná o jména podstatná, nebo jména přídavná tak ta zůstávají ve stejné

formě, tudíž nesklonná. V některých ojedinělých případech však může existovat sklonná i nesklonná varianta slova zároveň (Kroupová, 2007).

2.3.4 Fonologická adaptace

Při průběhu přejímání cizích slov dochází k přizpůsobování českému jazyku. K nejmenší změně dochází u citátových výrazů, u kterých bývá často zachována jak výslovnost, tak původní grafická podoba. Jako příklad si můžeme uvést spojení *fair play* s výslovností [ˈfɛrˈplɛj]. Slova zdomácnělá často s českým jazykem splývají a jejich skutečný původ odhalí až etymologie, takovými výrazy jsou např. škola, košile. Existuje však i spousta dalších přejatých slov, která jsou adaptována pouze v některých znacích. V cizích, přejatých slovech lze pozorovat přízvuk na první slabice, stejně jako tomu je u slov pocházejících z českého jazyka (Grepl, 1995).

Významnou roli zde hraje i doba, ve které byly cizojazyčné výpůjčky přejaty. Staré výpůjčky jsou již pevně zakotveny v českém lexiku. Tyto výpůjčky jsou v téměř všech případech adaptovány fonologicky, graficky i morfologicky. Naopak nové výpůjčky často bereme a vnímáme jako cizí slova. Často jsou používány především v hovorové češtině a můžeme je označit za nepříliš adaptované např. basketbal, mobil (Karlík et al., 2002).

Ve fonologické adaptaci podle Dubědy (2020) bylo navrženo osm principů, podle kterých byla cizí slova fonologicky přejímána. Tyto principy vycházejí ze všech dosavadních výzkumů v přejímání a jsou jimi:

1. **Fonologická aproximace** – je nahrazování podobných hlásek v přejímaných slovech hláskami českými, kdy je kladen důraz na první slabiku. Tento princip je jedním z nejpřirozenějších a je vytvořen na základě shody ve foneticko-fonologického prolínání, například u studia cizího jazyka.
2. **Grafická výslovnost** – kopíruje výslovnost slova s cizím originálem, avšak pro zápis slova do češtiny je tato přejímka odlišná. V případě že slova obsahují exotické grafémy, přepisuje se slovo „cestou nejmenšího odporu“ zohledňující českou fonotaktiku.
3. **Původní (citátová) výslovnost** – imituje autentickou formu přejímaného slova např. *The Times* [ˈtʰaɪmz]. Zde vzniká veliká škála přechodových

zón obsahující hybridní podobu výslovnosti, zachovává však povědomí o výslovnosti prvotní posilující autentičnost daného slova.

4. **Analogie se zdrojovým jazykem** – zahrnuje znalost výslovnostních zvyklostí, avšak tato pravidla nejsou u příslušného slova uplatňována. Cizí slova jsou upravována a počešťována a jejich výslovnost generalizována.
5. **Analogie s cílovým jazykem** – smíšení přejatého výrazu se slovem domácím. Automatické převzetí exotického slova, mající stejný nebo podobný význam, podpořený stejným kořenovým základem slova. Např. sedan – typ karoserie.
6. **Vliv třetího jazyka** – přechodné ovlivnění třetím jazykem, např. němčinou kde je použita nepřímá výpůjčka například u slova šterlink, nebo přímá výpůjčka z jazyka francouzského jakým může být výraz designér.
7. **Vliv univerzálií** – tento princip zobecňuje účinek platných, jazykově blíže neurčených fonologických sklonům k tvorbě textu elizí (vypuštěním hlásky) zapříčiněné obvyklejší slabičnou strukturou.
8. **Nejasně motivovaná výslovnost (anomálie)** – zde se jedná spíše o zbytkovou skupinu slov, která svým určením nespádají do žádné z předešlých kategorií. Jejich tvorba nemá žádné logické opodstatnění adaptačního principu.

Výše uvedené principy lze rozdělit ještě do dvou hlavních základních skupin a sice oblast primární a oblast sekundární. Do skupiny primární, tedy slova ovlivňující konečnou podobu výrazu, spadají principy 1–3. Druhá skupina sekundární působí na tvorbu výrazu méně často a je většinou spojena s principy primárními. Podle tohoto působení, tedy dvou a více principů na skladbu slova, můžeme pozorovat čtyři další situace adaptace:

1. **Adaptace hybridní** – je seskupování dvou a více principů do jednoho morfému, např. fonologické aproximace a grafické výslovnosti ve slově džungle.

2. **Adaptace kompozitní** – skládání dvou či několik principů vymezující se morfologickým vlivem. Nejpoužívanější bývá v použití kořene slova s afixem (předponou).
3. **Adaptace paralelní** – konkurenční působení dvou a více principů vedoucí k výslovnostním kombinacím tvořeného výrazu.
4. **Adaptace indiferentní** – spojení, nebo kombinace několika principů z nichž vyplyne stejný výsledek, jednotný výraz. Je to vztah mezi fonologickou aproximací a grafickou výslovností vyskytujících se zejména u kratších hlásek, mající v jazycích stejnou podobu grafickou či výslovnostní (Bičan et al., 2020).

3 Praktická část

3.1 Úvod do praktické části

V metodologické části se budeme zabývat výzkumem znalosti anglicismů u žáků navštěvující 8. a 9. ročníky na Základní škole v Nové Bystřici. Výzkum, v podobě dotazníkového šetření, je zaměřen na používání anglicismů v běžném životě se schopností určit význam těchto pojmů u oslovených žáků. Pro tuto kvantitativní metodu výzkumu byl tedy zvolen dotazník s patnácti uzavřenými otázkami a jednou otevřenou.

Žáci příslušných ročníků byli patřičně obeznámeni s anonymním charakterem dotazníku a bylo jim ve stručnosti rovněž vysvětleno, jaké má tento výzkum cíle. Žáci pracovali vždy samostatně a vyplnění dotazníku jim trvalo zhruba 10 minut.

3.2 Dotazníkový průzkum

Před započítím výzkumu byly pro tuto bakalářskou práci v její praktické části stanoveny celkem 3 hypotézy, kterými jsou:

1. Žáci devátého ročníku si v určení definice anglicismu povedou lépe, než žáci ročníku osmého
2. Většina žáků si je zcela určitě vědoma používání anglicismů ve své běžné mluvě
3. Žáci dokážou určit významy jednotlivých anglicismů bez ohledu na znalost tohoto pojmu

3.2.1 Struktura dotazníku

Dotazník byl rozdělen do několika částí. Do první části spadají otázky č. 1 a 2, které byly zaměřeny na základní informace o žácích. Respondenti se měli rozdělit následovně:

1. na základě pohlaví:
 - muž
 - žena
2. podle právě navštěvovaného ročníku:
 - 8. ročník

- 9. ročník

Otázka číslo 2 byla položena tak, abychom mohli vyloučit participaci jiných věkových skupin, než které jsou zkoumány a zároveň sloužila k doložení pravdivosti hypotézy č. 1.

Druhá část byla zaměřena na znalost a význam pojmu anglicismus, a na to, zda žáci používají anglicismy ve svém běžném životě.

3. Setkali jste se někdy s pojmem „anglicismus“?

- Ano
- Ne

4. Co tento pojem znamená?

- Člověk, který dokáže plynule hovořit v anglickém jazyce
- Umělecký a filozofický směr
- Jazykový prvek převzatý z anglického jazyka do jazyka jiného
- Všechny odpovědi jsou správné
- Nevím

Dotazy č. 3 a 4 nám měly pomoci zjistit, zda se účastníci již někdy s pojmem „anglicismus“ setkali a zda žáci správně dokáží určit význam tohoto pojmu. Odpovědi nám posloužily k potvrzení hypotézy č. 3.

5. Používáte anglicismy ve svém každodenním životě?

- Ano
- Ne
- Nevím

Údaj o používání anglicismů v každodenní mluvě byl požadován za účelem zjištění potřebných informací k vyvrácení či potvrzení hypotézy č. 2.

Třetí a poslední část byla věnována znalostem konkrétních anglicismů. V otázce č. 6 mohli žáci doplnit anglicismy, které znají ze svého osobního života. V otázkách 7 a 16 byly uvedeny anglicismy, ke kterým měli žáci přiřadit jejich český význam.

6. Uveďte prosím 3 příklady anglicismů:

7. Z nabídky vyberte synonymum pro sloveso “bookovat“:

- Blokovat
- Rezervovat
- Číst

8. Z nabídky vyberte synonymum pro slovo “mobil“:

- Telefon
- Nábytek
- Atlet

9. Z nabídky vyberte synonymum pro slovo “lajk“:

- Neodborník
- Kladné hodnocení na sociálních sítích
- Amatér

10. Doplňte anglicismus do následující věty: Koupil si dobře padnoucí

- Džíny
- Tepláky
- Kalhoty

11. Doplňte anglicismus do následující věty: Po rozchodu si všichni mysleli, že je Petr _____, on však měl novou známost.

- Alone
- Single
- Nezadaný

12. Doplňte anglicismus do následující věty: Nestíhal, proto měl k obědu jen _____.

- Bagetu
- Sendvič
- Chléb

13. Vyberte význam této zkratky: OMG

- Ó můj Bože!
- Ondřej měl guláš.
- On má štěstí.

14. Vyberte význam věty: Musel to “zchecknout“.

- Zkontrolovat
- Chytit
- Rozpoznat

15. Co dělá člověk, který použije pojem “cash“.

- Hledá kešku
- Platí hotově
- Krmí slepice

16. Vyberte význam tohoto spojení: btw (“by the way“)

- Mimo jiné
- Od cesty
- Jen tak

3.2.2 Získávání informací

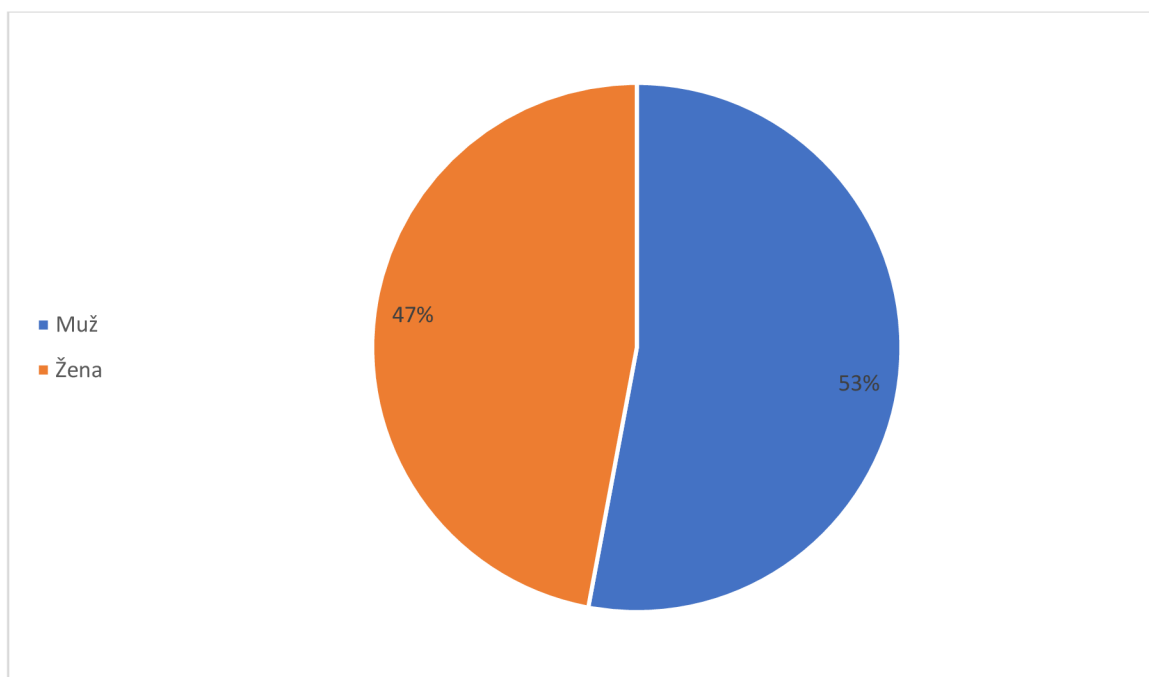
Dotazníkové šetření proběhlo rozdělením jednotlivých dotazníků v papírové podobě v osmém a devátém ročníku Základní školy v Nové Bystřici. Celkem bylo rozdáno 60 tištěných dotazníků, z nichž bylo vráceno 51. Procentuálně můžeme tedy návratnost dotazníků vyjádřit údajem 85 %.

3.2.3 Výsledky a grafický přehled výsledků

3.2.3.1 Pohlaví respondentů

V prvním grafu můžeme pozorovat, že se šetření zúčastnilo jen o něco málo více mužů, než žen. Konkrétně 27 mužů a 24 žen, procentuálně vyjádřeno 53 % mužů a 47 % žen.

Graf 1: Jste:

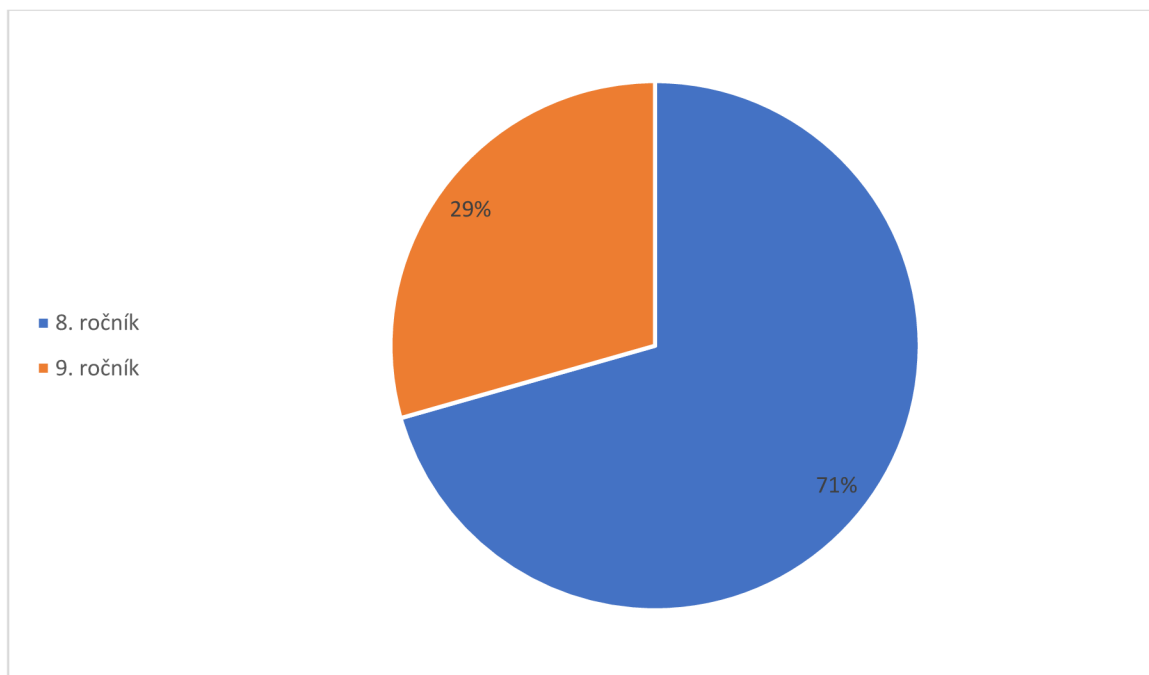

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.2 Věková kategorie

U této otázky došlo k rozdělení z hlediska momentálně navštěvovaného ročníku základní školy, konkrétně rozřazení participantů na žáky 8. ročníku a 9. ročníku. Dotazníku se dle grafu č. 2 zúčastnilo 36 žáků osmé třídy, zbylí žáci (15), patří k žákům devátého ročníku. V celkovém počtu odpovídá zastoupení osmému ročníku se 36 žáky 71 %, ku 29 % rovnající se 15 žákům z ročníku devátého.

Graf 2: Jaký ročník ZŠ v současné době navštěvujete?

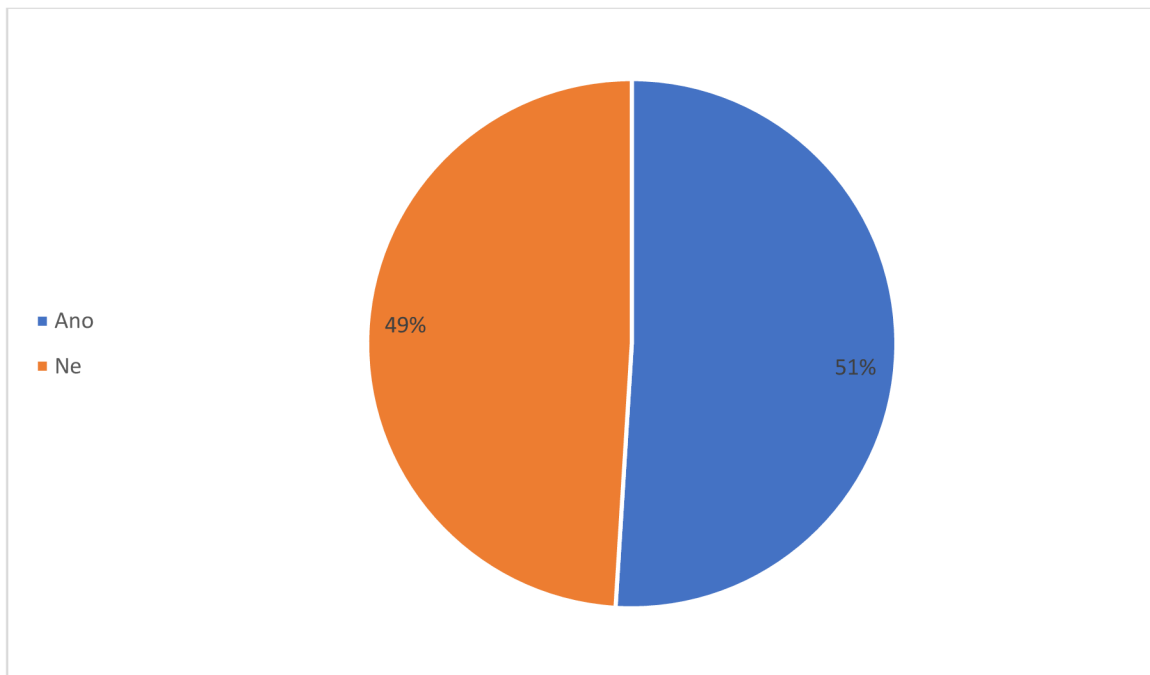

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.3 Setkání s pojmem anglicismus

Jak si můžeme všimnout v grafu č. 3, odpovědi na otázku: „Setkali jste se někdy s pojmem anglicismus?“, byly téměř vyvážené. Z celkem padesáti jedna vrácených dotazníků, byla 26krát uvedena odpověď „ano“, což můžeme vyjádřit jako 51 % a 25krát odpověď ne, která představuje 49 %.

Graf 3: Setkali jste se někdy s pojmem anglicismus?

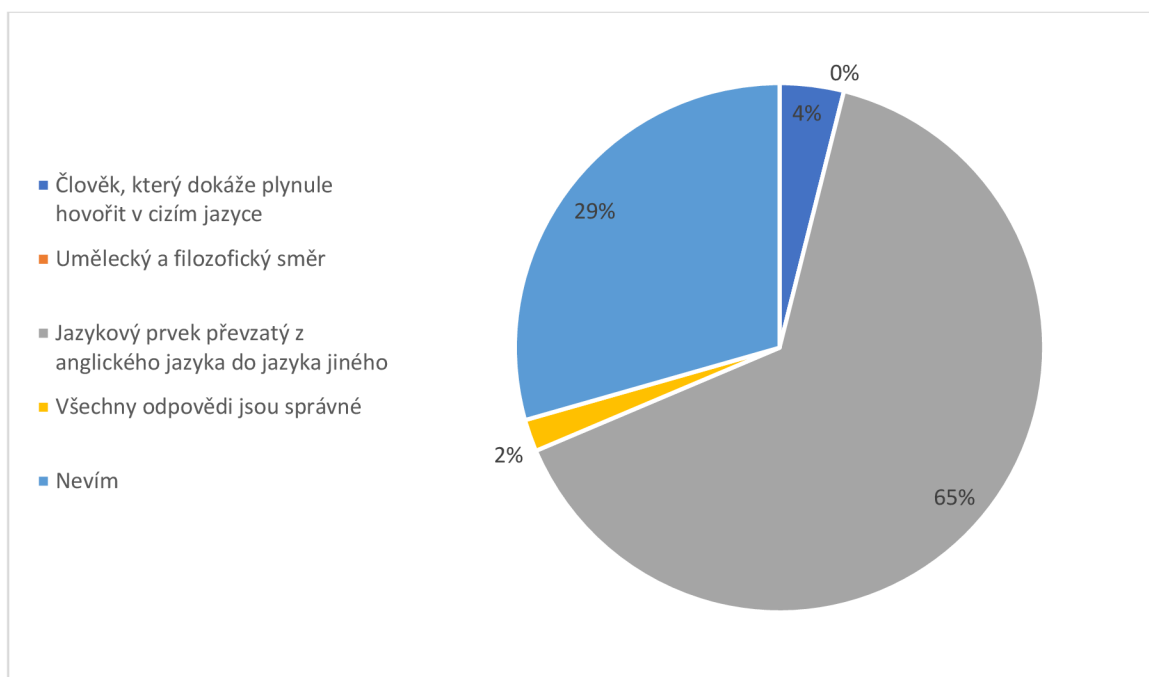

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.4 Význam pojmu anglicismus

Otázka zjišťující, zda respondenti znají přesný význam tohoto pojmu, dávala na výběr z celkem pěti možných odpovědí. Celých 33 odpovědí bylo označeno správně, tzn. „Jazykový prvek převzatý z anglického jazyka do jazyka jiného“. Tato část, jak je patrné v grafu, odpovídá 65 % ze všech odpovědí. Druhou nejčastější odpovědí pak byla odpověď „Nevím“, která byla zaškrtnuta celkem 15krát. Další dva respondenti uvedli odpověď „Člověk, který dokáže plynule hovořit v anglickém jazyce“ a pouze jedenkrát bylo vyznačeno „Všechny odpovědi jsou správné“. Definice „Umělecký a filozofický směr“ nebyla uvedena ani jednou.

Graf 4: Co tento pojem znamená?

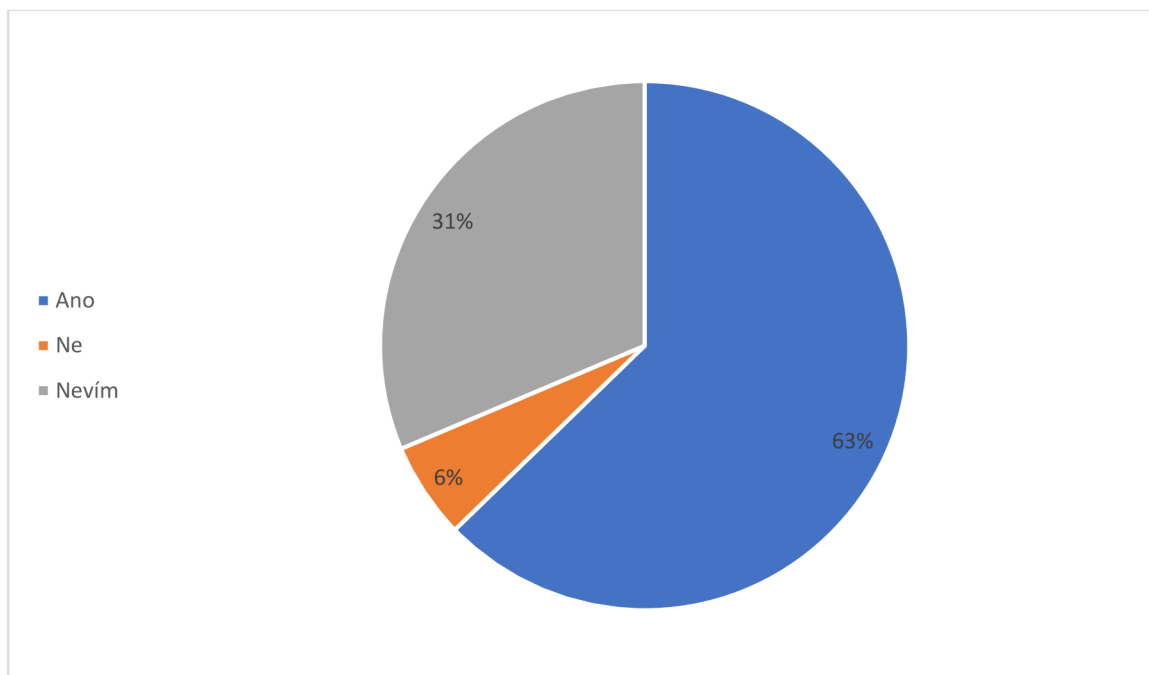

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.5 Užívání anglicismů v každodenním životě

Z grafu č. 5 můžeme vyčíst, že velká část respondentů (63 %) anglicismy ve svém každodenním životě užívá a je si toho vědoma. Dalších 31 % tvoří skupina, která si svým užíváním anglicismů není jista, a proto zvolila možnost „nevím“. Do zbylých 6 % spadají žáci, kteří anglicismy ve svém každodenním vyjadřování nepoužívají nebo si toho nejsou vědomi.

Graf 5: Používáte anglicismy ve svém každodenním životě?

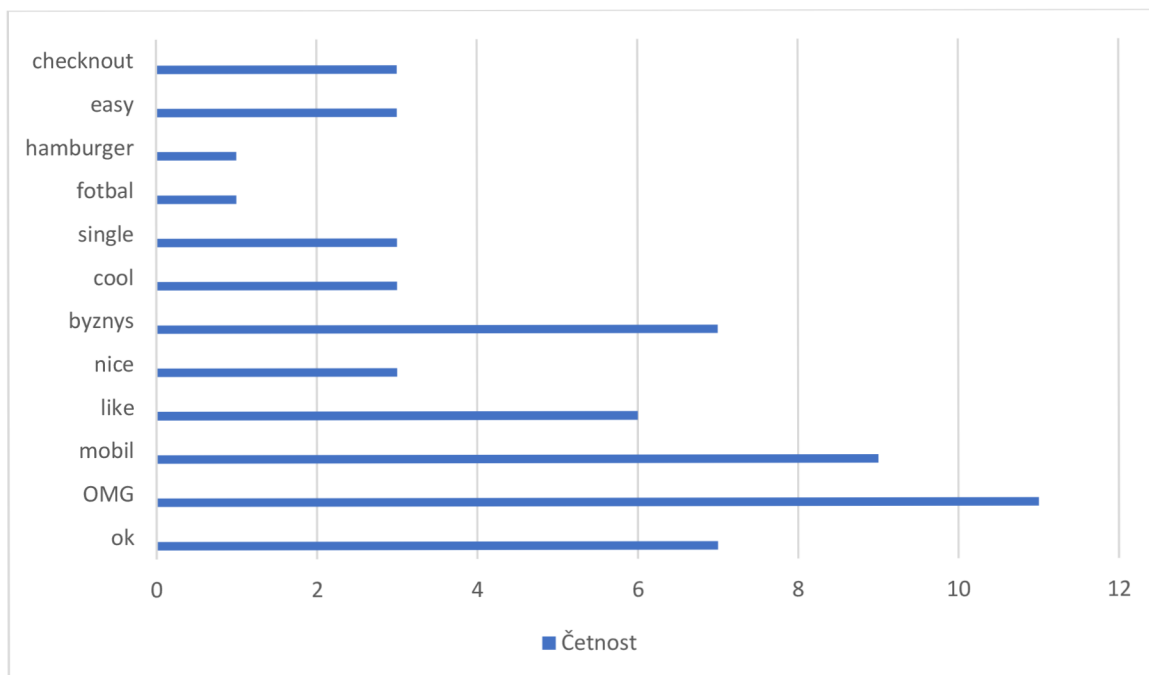

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.6 Četnost příkladů

V grafu č. 6 dává dotazník respondentům možnost uvést příklad anglicismů, které znají. Odpovědi byly velmi rozmanité, většina z nich se v žádné z dotazníkových otázek neobjevila. Nejčetněji zastoupená, a to 11krát byla odpověď „OMG“, která je zkratkou pro spojení: Oh my God! Druhým nejzastoupenějším byl pojem „mobil“ (9). Třetí nejvyšší počet odpovědí (7) zaznamenaly celkem 2 pojmy: ok, byznys. Se šesti hlasy následuje pojem „like“. Celkem třikrát byly uvedeny anglicismy cool, single a nice. Pouze jedenkrát byla zmíněna slova fotbal a hamburger.

Graf 6: Uvedte prosím 3 příklady anglicismů:

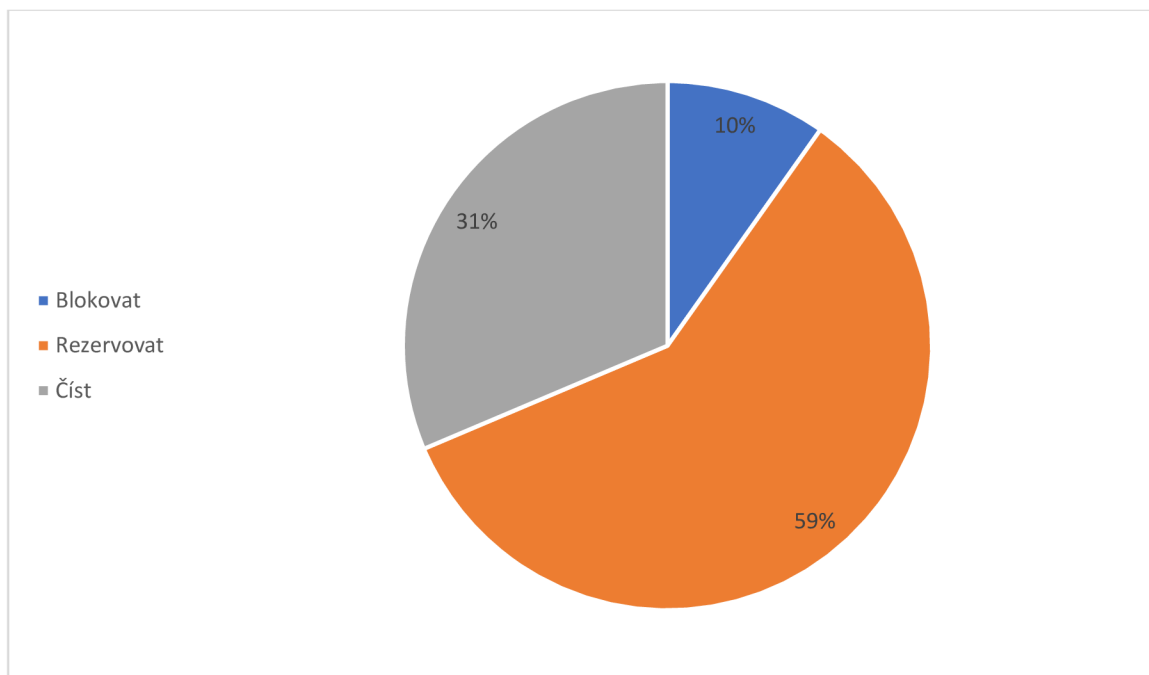

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.7 Sloveso „bookovat“

V dalším z grafů je zjišťováno, zda tázaní znají české synonymum pro anglicismus „bookovat“. Můžeme z něj vyčíst, že více než polovina odpovídajících (59 %) je s tímto pojmem seznámena a správně označilo možnost „rezervovat“. Druhou nejzastoupenější odpovědí je „číst“ (31 %). Zde mohlo dojít k záměně významu s anglickým slovem „a book“, které v překladu znamená kniha. Odpověď „blokovat“ je zaznamenána pouze 5krát což odpovídá 10 %.

Graf 7: Z nabídky vyberte synonymum pro sloveso "bookovat":

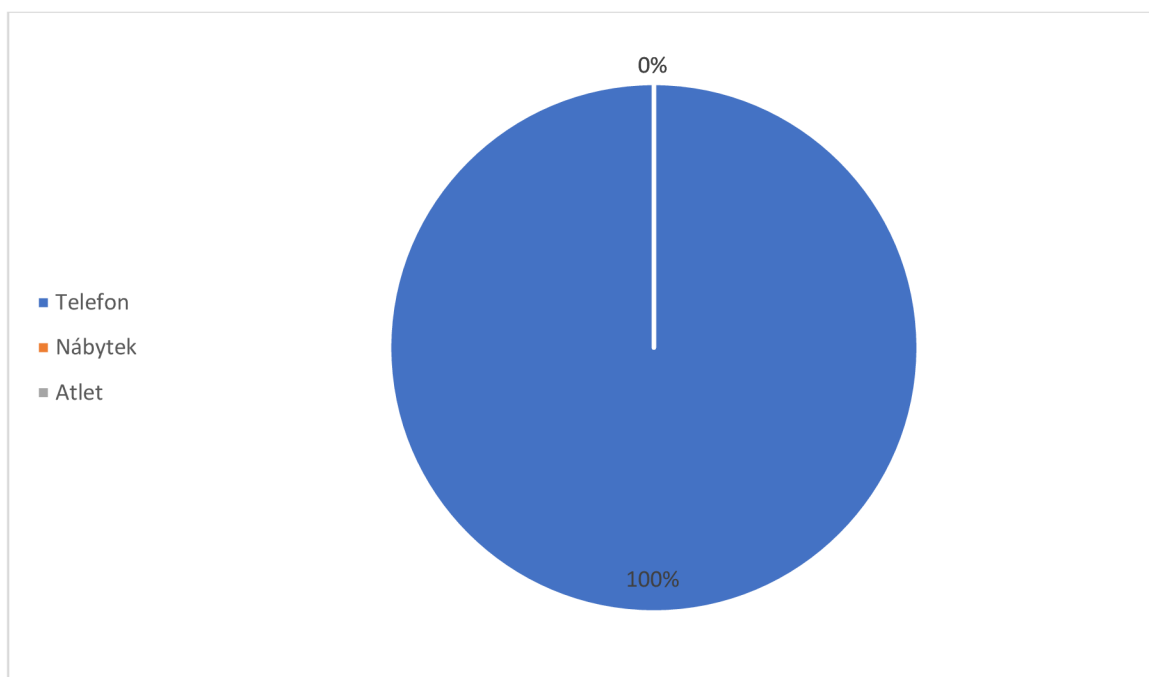

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.8 Slovo „mobil“

Z následujícího grafu lze vyčíst, že pojem anglicismus „mobil“ je v českém jazyce známým a ustáleným pojmem. Všech 51 zúčastněných označilo jako synonymum k tomuto slovu možnost „telefon“. Odpovědi „nábytek“ a „atlet“ nebyly vybrány ani jednou.

Graf 8: Z nabídky vyberte synonymum pro slovo "mobil":

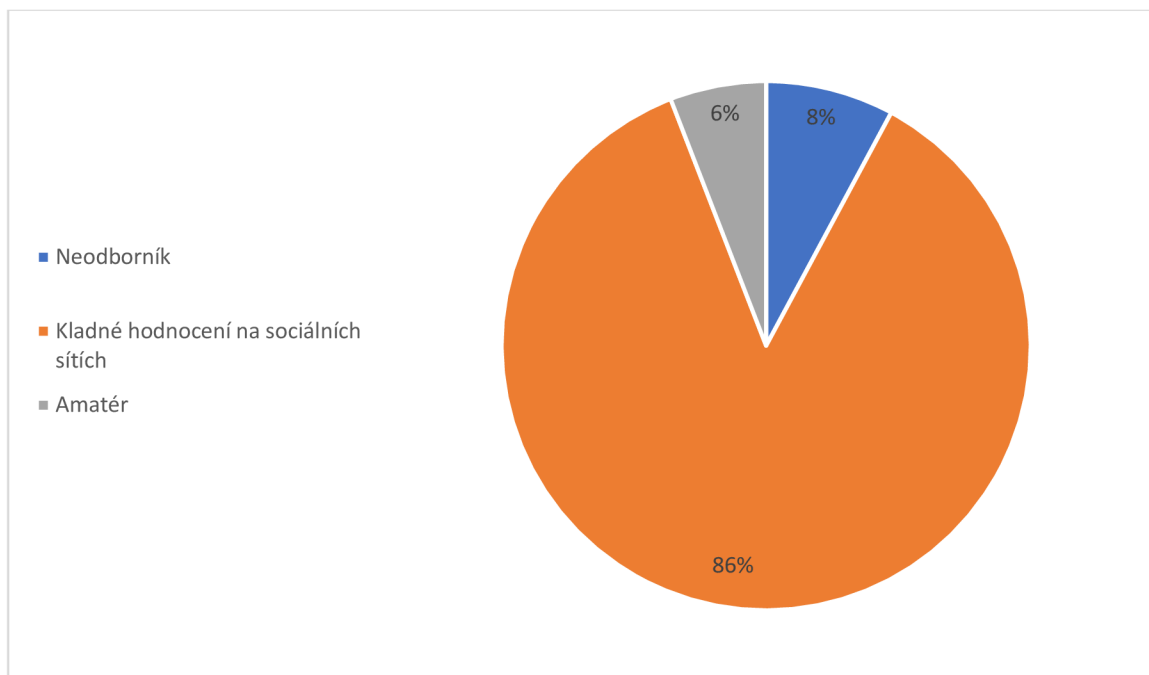

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.9 Slovo „like“

V odpovědi na další otázku „Z nabídky vyberte synonymum pro slovo „like“, zcela jednoznačně, jak můžeme pozorovat i v grafickém znázornění, převažovala odpověď – „kladné hodnocení na sociálních sítích“. Ta byla zaznamenána u 86 % vyplňujících, což odpovídá celkem 47 hlasům. Dalších 8 % vybralo možnost „Neodborník“ a 6 % možnost „Amatér“.

Graf 9: Z nabídky vyberte synonymum pro slovo "like":

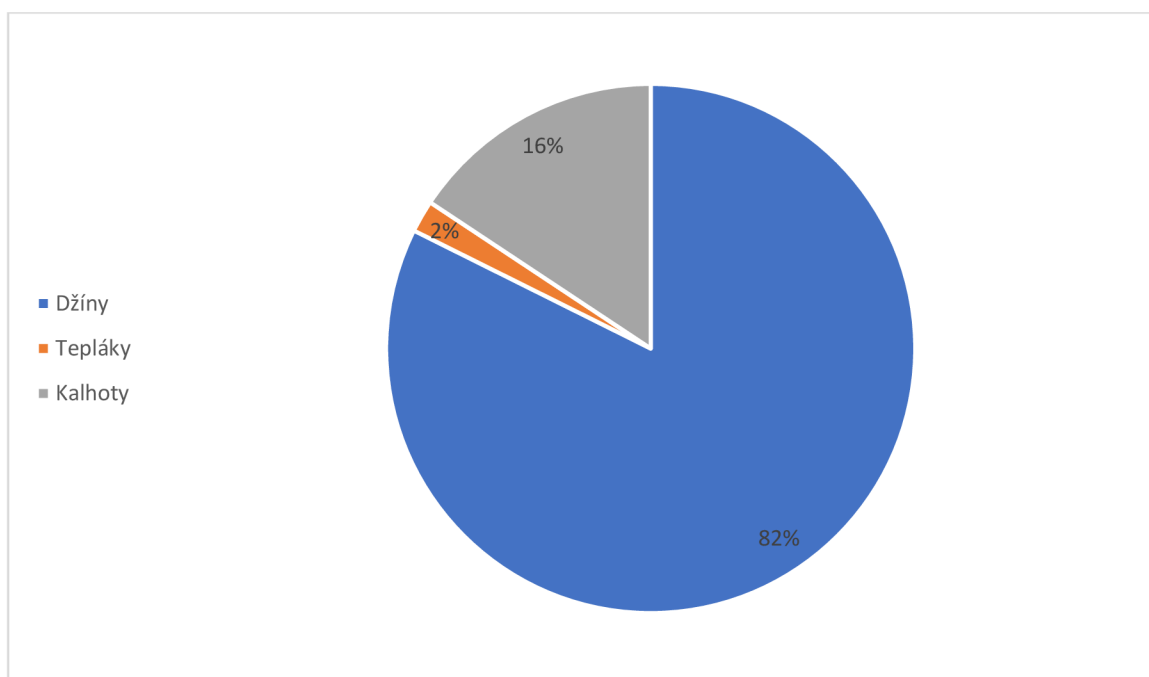

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.10 Anglicismus „džíny“

Jak si můžeme všimnout v grafu č. 10, většina odpovídajících se shodla na správném anglicismu, který lze dosadit do této věty. Konkrétně 42 žáků vybralo možnost „džíny“, což odpovídá 82 % z celku. Další odpověď „tepláky“ zaznamenal pouze jeden participant (2 %). „Kalhoty“ byly vybrány celkem 8krát tedy 16 % respondentů.

Graf 10: Doplňte anglicismus do následující věty: Koupil si dobře padnoucí _____.

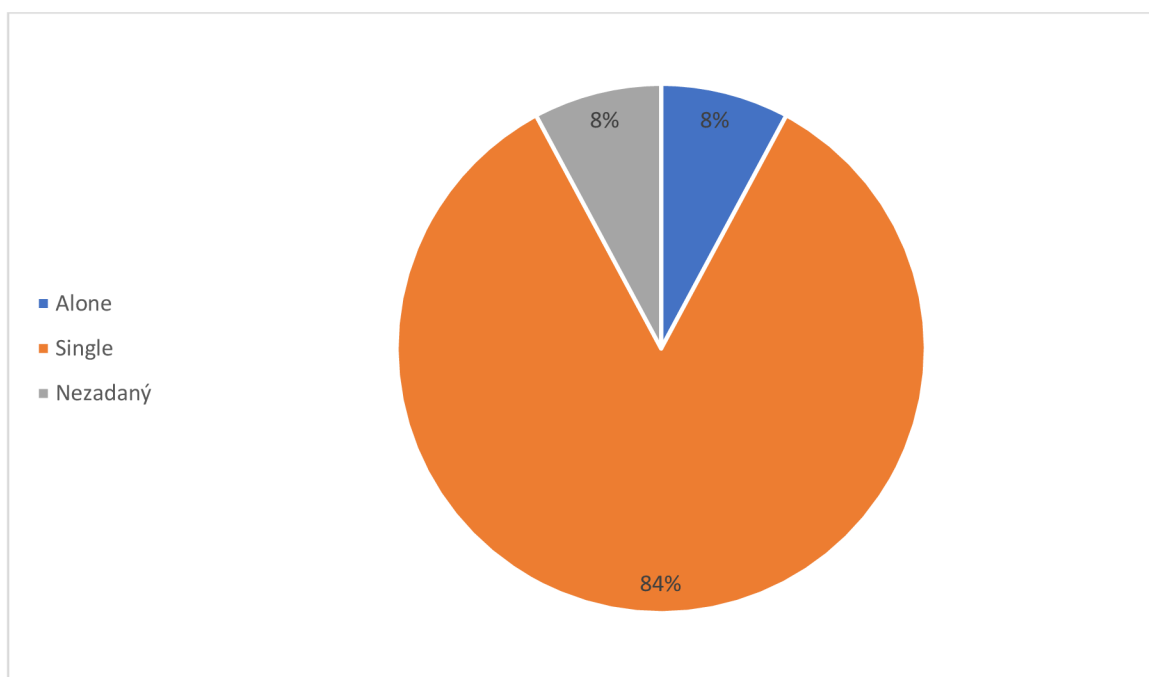

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.11 Anglicismus „single“

V této otázce měli účastníci doplnit správný anglicismus do věty: „Po rozchodu si všichni mysleli, že je Petr _____, on však měl novou známou.“ I z grafu je celkem jednoznačně vidět, že nejvíce žáků vybralo variantu „single“, a to přesně 84 % (43 žáků). Zbylé 2 odpovědi (Alone, Nežadný) byly zaznamenány každá 4krát.

Graf 11: Doplňte anglicismus do následující věty: Po rozchodu si všichni mysleli, že je Petr _____, on však měl novou známost.

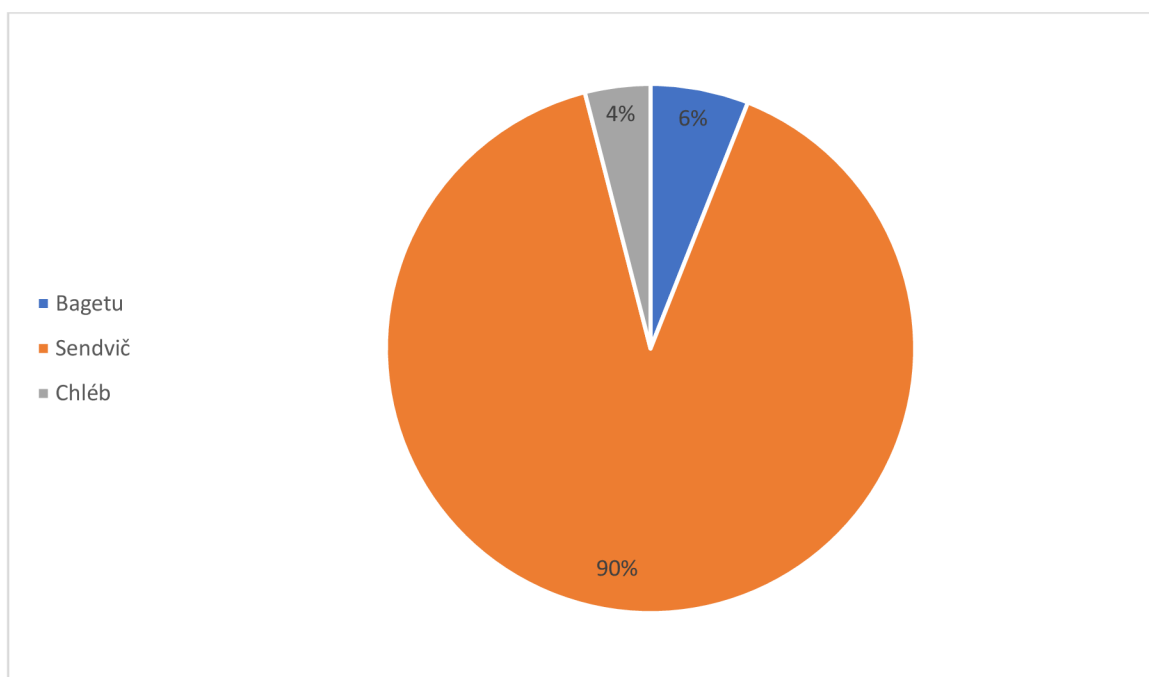

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.12 Anglicismus „sendvič“

Následující graf č. 12 zobrazuje odpovědi, které byly vybrány, aby doplnili větu obsahující anglicismus: „Nestíhal, proto měl k obědu jen _____.“ 90 % (46) z tázaných vybralo jako nejlepší možnost sendvič. Dalších 6 % (3) pak zvolilo bagetu a zbylá 4 % (2) označilo odpověď chléb.

Graf 12: Doplňte anglicismus do následující věty: Nestihal, proto měl k obědu jen _____.

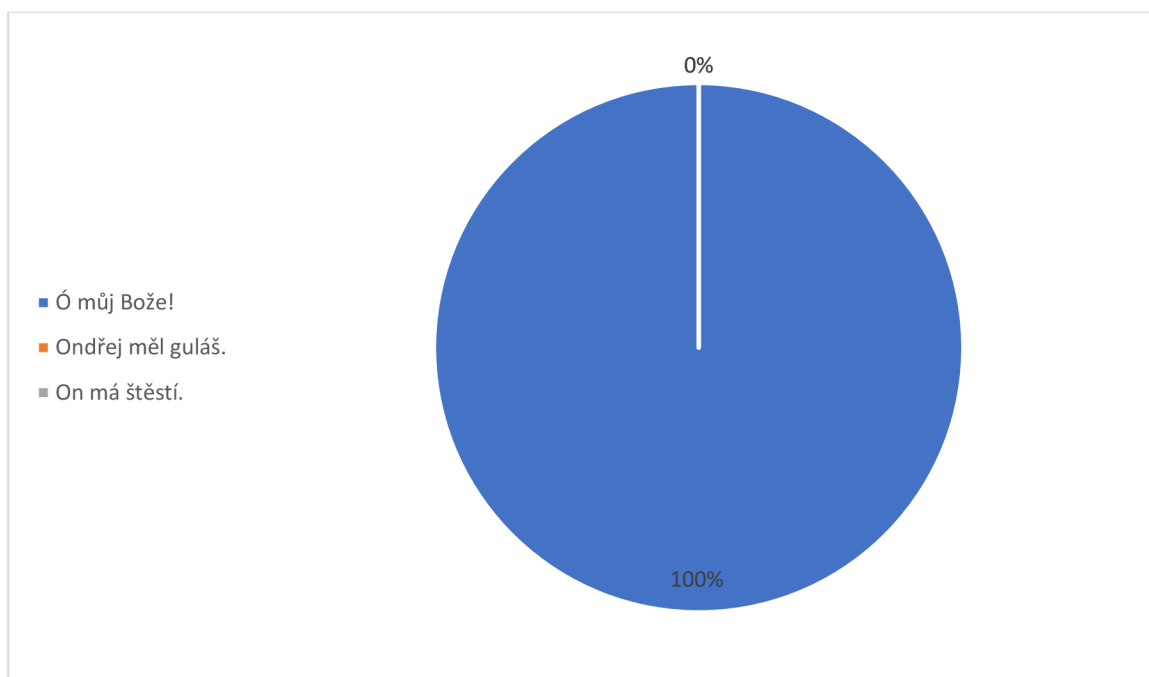

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.13 Zkratka OMG

Význam zkratky „OMG“ se zdá být všem participantům zřejmý. Všech 100 % odpovídajících a graficky znázorněných, vybralo správnou odpověď, tedy „Ó můj Bože!“. Další dvě možnosti „Ondřej měl guláš.“ a „On má štěstí.“ Nebyly vybrány ani jedním žákem.

Graf 13: Vyberte význam této zkratky: OMG

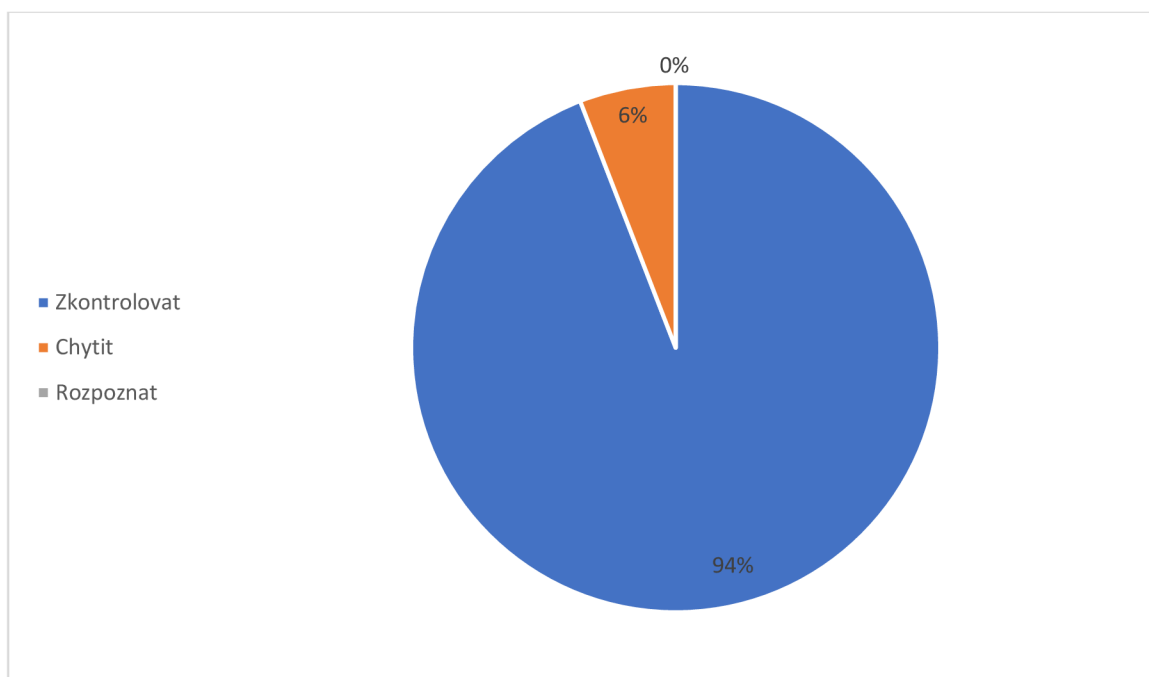

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.14 Význam věty „Musel to zchecknout.“

V grafu č. 14 můžeme vidět výsledky otázky, která zjišťuje znalost pojmu „zchecknout“. Téměř většina odpovídajících vybrala správné synonymum, tedy „zkontrolovat“. Tuto možnost označilo celkem 48 žáků (94 %). Zbýlých 6 % se rozhodlo pro význam „chytit“. Poslední možnost „rozpoznat“ nebyla vybrána respondenty ani jednou.

Graf 14: Vyberte význam věty: Musel to "zchecknout".

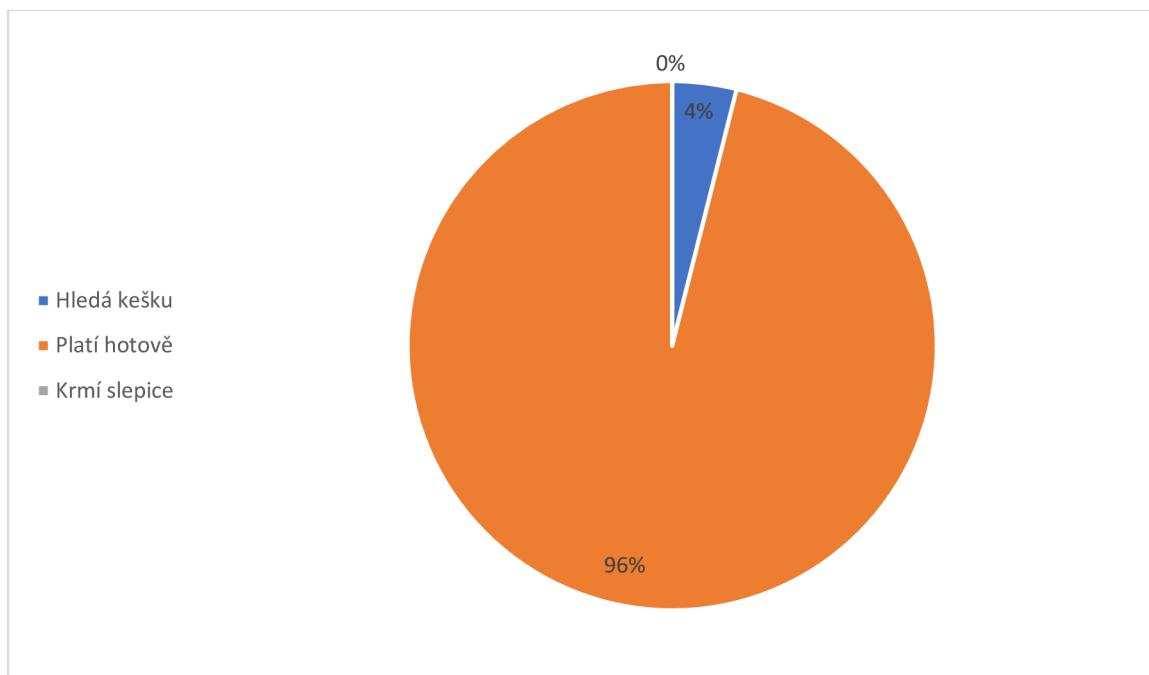

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.15 Pojem „cash“

Pojem „cash“ je v dnešní době hojně využíván. Toto tvrzení významně podpořily odpovědi v následujícím grafu. Správný význam otázky - „Co dělá člověk, který použije pojem „cash“?“ vyznačilo celkem 49 žáků z 51 tázaných, což představuje 96 %. Zbylí 2 žáci vybrali význam „Hledá kešku“. Odpověď „Krmí slepice“ nevybral žádný z odpovídajících.

Graf 15: Vyberte, co dělá člověk, který použije pojem "cash".

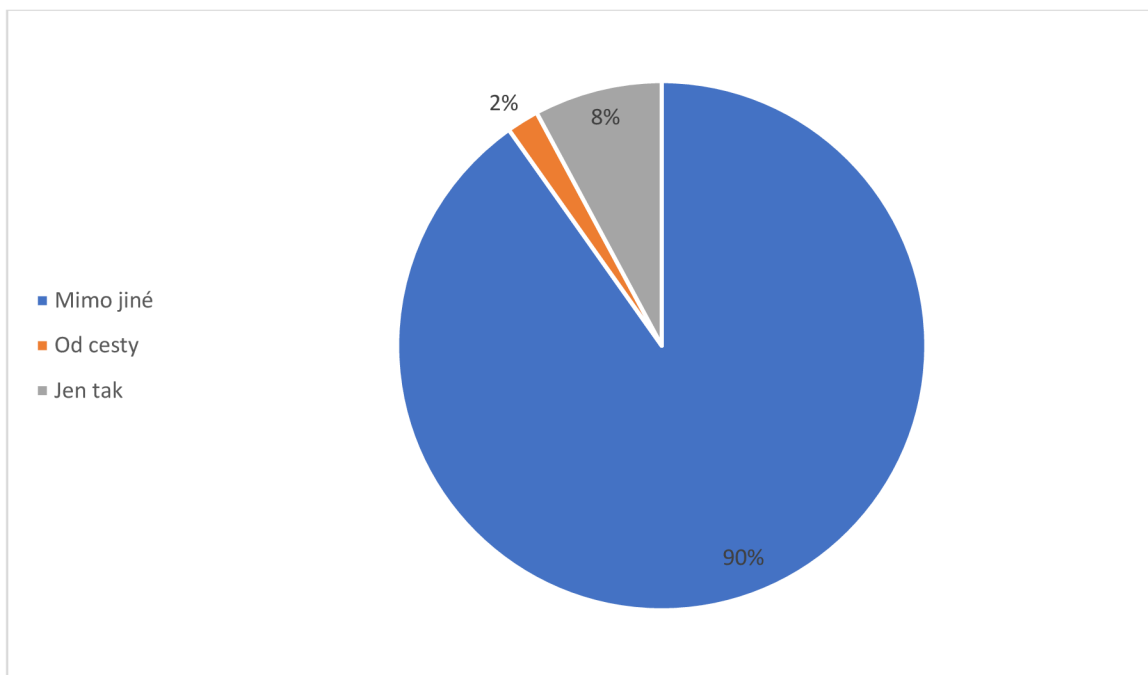

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.3.16 Spojení „btw“

Význam následujícího spojení „btw“ (by the way) znalo, či správně určilo 90 % zúčastněných, kteří zaškrtnuli možnost „mimo jiné“. Možnost „od cesty“ byla vybrána pouze jednou (2 %). Poslední význam „jen tak“ zvolili celkem čtyři žáci (8 %) viz graf č. 16.

Graf 16: Vyberte význam spojení "btw" (by the way).

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3 Závěr praktické části

V praktické části této bakalářské práce byla zkoumána znalost pojmu anglicismus a významu jednotlivých příkladů jeho použití u žáků 8. a 9. ročníku základní školy. Cílem bylo prokázat předem stanovené hypotézy:

1. Žáci devátého ročníku si v určení definice anglicismu povedou lépe, než žáci osmého ročníku
2. Většina žáků si je vědoma používání anglicismů ve své běžné mluvě
3. Žáci dokážou určit významy jednotlivých anglicismů bez ohledu na znalost tohoto pojmu

Z provedené analýzy vyplývá hned několik výsledků vedoucí k potvrzení, nebo vyvrácení stanovených hypotéz. V hypotéze č. 1 byl vznesen dotaz, zda žáci devátého ročníku budou mít větší povědomí o významu pojmu anglicismus. Tato hypotéza se určitě naplnila a pro její vysvětlení může být tento výsledek zapříčiněn, i když je zde rozdíl pouze jednoho roku, větší znalostí anglického jazyka

žáků 9. ročníku. Žáci devátých ročníků tedy mají nepochybně větší vědomosti v oblasti anglického jazyka a znají pojem anglicismus, což nám první hypotéza naprosto potvrdila. Hypotéza č. 2, která se zabývá otázkou uvědomění si používání anglicismů žáků základní školy v běžné mluvě dopadla lehce překvapivě. V nadpoloviční většině si žáci totiž tento fakt, že jejich mluva obsahuje anglicismy, naprosto uvědomují. Používání anglicismů je jistě nedílnou součástí každého z nás. Překvapivé tedy je, že je jim dokáží určit a definovat. Třetí hypotéza se zabývala otázkou používání anglicismů v běžné řeči s naprostou automatizací, bez jakékoliv znalosti o tom, co to anglicismus vlastně je. Zde měli žáci téměř stoprocentně jasno. Vysvětlení anglického výrazu určili většinou přesně, a to bez absolutního povědomí, že se vlastně o anglicismus jedná. Tato hypotéza nám ukazuje průnik anglicismů začleněním do obecného povědomí školáků, kteří je užívají zcela normálně.

4 Závěr

V této bakalářské práci mapující dopad angličtiny v českém jazyce jsme se důkladně obeznámili s pojmem anglicismus. Popsali jeho význam, historický kontext, a především vysvětlili podmínky, za kterých jsou anglické výrazy do češtiny začleňovány. V první části práce byly definovány i další jazykové přejímky pocházející z ostatních států, i to jakým způsobem vznikaly a zakotvily v českém jazyce. Přiblížili jsme důsledek, který s sebou jejich používání v českém jazyce přineslo a současně zde bylo představeno rovněž několik dalších způsobů přejímání cizích slov, jakými jsou germanismy a ruisismy jež měly za následek znatelné změny v užívání českého lexika.

V praktické části jsme kvantitativní metodou formou dotazníku uskutečnili sondu do povědomí žáků základní školy o používání anglicismů v jejich každodenním bytí. Vytvořené hypotézy zakládající se na přesvědčení o tom, že s tím žáci nebudou mít žádný problém se víceméně potvrdily. Analýza, která byla provedena, mohla pouze konstatovat jejich flexibilitu a zautomatizování určitých anglicismů. Dopad anglicismů na češtinu přichází s moderní technologií, zvýšeným cestováním a převzatými slovy v politické a ekonomické sféře.

Český jazyk je jedinečný svým skloňováním, které je pro většinu zemí naprosto nepochopitelné. Množství výrazů vytvořených pro jeden a ten samý pojem bývá též pro mnoho cizinců dosti překvapivé. Je jistě hrdostí každého z nás uchovat češtinu v její původní formě, rozvíjet ji a zachovat pro další pokolení. Nelze se však bránit novým přicházejícím výrazům, které posunou užívání naší mateřštiny do jiné roviny a pozmění zažité výrazy. My však můžeme jen doufat, že zde neproběhne superstrátový jev, a i za sto let budou knihy vydané v současnosti stále čitelné.

5 Summary

This bachelor thesis focuses on the impact of the English language on today's Czech. The main aim of this bachelor thesis is to describe the impact of anglicisms on the creation of today's Czech language, its vocabulary and everyday usage, and automatization in Czech speech.

The analysis consists of a quantitative method. It uses a questionnaire survey, which is composed of questions that help us to prove the impact of the English language on teenagers attending the 8th and 9th classes at primary school. They filled in the questionnaire's information about the meanings of anglicism and its usage in the Czech language.

The thesis is divided into two parts. The first part is a literary survey and the second one is a practical part.

The results are published in a graphical and tabular form. The information obtained from the questionnaire survey helped to confirm/refute the predetermined hypotheses.

Keywords: Anglicisms, use of Anglicisms, knowledge of Anglicisms, the adaptation of Anglicisms Czech language

6 Zdroje

6.1.1 Literární zdroje

Bičan, A., Duběda, T., Havlík, M., & Štěpánová, V. (2020). *Fonologie českých anglicismů*. NLN.

Bozděchová, I. (1997). *Vliv angličtiny na češtinu*. In: Daneš, F., a kol. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Academia.

Crystal, D. (2003). *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. 2.vyd. Cambridge University Press.

Černý, J. (1998). *Úvod do studia jazyka*. Rubico.

Daneš, F. (1997). *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Academia.

Grepl, M. (1995). *Příruční mluvnice češtiny*. Nakladatelství Lidové noviny.

Jiráček, J., Šoltys, O., & Nekvapil, J. (1996). *Jazyk ve společenském kontextu: základy jazykovědy pro studenty sociálních věd* (2. dopl. vyd). Karolinum.

Karlík, P., Nekula, M., & Pleskalová, J. (Eds.). (2002). *Encyklopedický slovník češtiny*. Nakladatelství Lidové noviny.

Karlík, P., Nekula, M., & Pleskalová, J. (Eds.). (2016). *Nový encyklopedický slovník češtiny*. NLN, Nakladatelství Lidové noviny.

Mravinacová, J. (2005). *Přejímání cizích lexémů*. In: Martincová, O. (2005). *Neologizmy v dnešní češtině* (1st ed.). Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky.

Šimandl, J. (2001). *Počestování a dnešní české tvarosloví*. In: Č-US 3.

Viereck, W., Viereck, K., & Ramisch, H. (2005). *Encyklopedický atlas anglického jazyka* (ilustroval Werner WILDERMUTH, přeložil Marek NEKULA, přeložil Andrea FISCHEROVÁ). NLN, Nakladatelství Lidové noviny.

6.1.2 Elektronické zdroje

Kroupová, M. (2017). Slovesa cizího původu v současné češtině se zřetelem k jejich lexikografickému zpracování. In: *Varia XXV*.

<https://www.bib.irb.hr/955969/download/955969.Varia25.pdf>

Nekula, M. (2017): *Adstrát*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*.

<https://www.czechency.org/slovník/ADSTRÁT>

Nekula, M. (2017): *Substrát*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník*

češtiny. <https://www.czechency.org/slovník/SUBSTRÁT>

Nekula, M. (2017): *Superstrát*. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*.

<https://www.czechency.org/slovník/SUPERSTRÁT>

Svobodová, D. (2000). *Anglicismy přejímané do češtiny v původní plurálové formě*.

<http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7563>

7 Seznam grafů

Graf 1: Jste:.....	26
Graf 2: Jaký ročník ZŠ v současné době navštěvujete?.....	27
Graf 3: Setkali jste se někdy s pojmem anglicismus?	28
Graf 4: Co tento pojem znamená?	29
Graf 5: Používáte anglicismy ve svém každodenním životě?	30
Graf 6: Uveďte prosím 3 příklady anglicismů:.....	31
Graf 7: Z nabídky vyberte synonymum pro sloveso "bookovat":	32
Graf 8: Z nabídky vyberte synonymum pro slovo "mobil":	33
Graf 9: Z nabídky vyberte synonymum pro slovo "like":	34
Graf 10: Doplňte anglicismus do následující věty: Koupil si dobře padnoucí	35
Graf 11: Doplňte anglicismus do následující věty: Po rozchodu si všichni mysleli, že je Petr _____, on však měl novou známost.....	36
Graf 12: Doplňte anglicismus do následující věty: Nestíhal, proto měl k obědu jen	37
Graf 13: Vyberte význam této zkratky: OMG.....	38
Graf 14: Vyberte význam věty: Musel to "zchecknout"	39
Graf 15: Vyberte, co dělá člověk, který použije pojem "cash".	40
Graf 16: Vyberte význam spojení "btw" (by the way).	41

8 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník

Vliv angličtiny na současnou češtinu – dotazník

1. Jste:

- Muž
- Žena

2. Jaký ročník ZŠ v současné době navštěvujete?

- 8. ročník
- 9. ročník

3. Setkali jste se někdy s pojmem “anglicismus“?

- Ano
- Ne

4. Co tento pojem znamená?

- Člověk, který dokáže plynule hovořit v anglickém jazyce
- Umělecký a filozofický směr
- Jazykový prvek převzatý z anglického jazyka do jazyka jiného
- Všechny odpovědi jsou správné
- Nevím

5. Používáte anglicismy ve svém každodenním životě?

- Ano
- Ne
- Nevím

6. Uveďte prosím 3 příklady anglicismů:

7. Z nabídky vyberte synonymum pro sloveso “bookovat”:

- Blokovat
- Rezervovat
- Číst

8. Z nabídky vyberte synonymum pro slovo “mobil”:

- Telefon
- Nábytek
- Atlet

9. Z nabídky vyberte synonymum pro slovo “like”:

- Neodborník
- Kladné hodnocení na sociálních sítích
- Amatér

10. Doplňte anglicismus do následující věty: Koupil si dobře padnoucí

- Džíny
- Tepláky
- Kalhoty

11. Doplňte anglicismus do následující věty: Po rozchodu si všichni mysleli, že je Petr _____, on však měl novou známost.

- Alone
- Single
- Nezadaný

12. Doplňte anglicismus do následující věty: Nestíhal, proto měl k obědu jen

_____.

- Bagetu
- Sendvič
- Chléb

13. Vyberte význam této zkratky: OMG

- Ó můj Bože!
- Ondřej měl guláš.
- On má štěstí.

14. Vyberte význam věty: Musel to “zchecknout“.

- Zkontrolovat
- Chytit
- Rozpoznat

15. Co dělá člověk, který použije pojem “cash“.

- Hledá kešku
- Platí hotově
- Krmí slepice

16. Vyberte význam tohoto spojení: btw (“by the way“)

- Mimo jiné
- Od cesty
- Jen tak